ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ-ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Μακεδόνων 2, 115 21 Αθήνα, τηλ. 210 6452 232, fax 210 6444 685, e-mail: segm@segm.gr, www.segm.gr

Προς τον
Υπουργό Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας,
Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων
κ. Κωστή Χατζηδάκη

Αθήνα, 08.10.2012
Αρ.Πρωτ. ΓΕ 69/12

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Όπως γνωρίζετε, πριν τις εκλογές του Μαίου 2012, ο ΣΕΓΜ είχε προχωρήσει σε μια παρέμβαση διατυπώνοντας προτάσεις σχετικά με τον ρόλο των συμβούλων μελετητών στην προσπάθεια της χώρας για έξοδο από την κρίση. Είχατε την ευγένεια, ως αποδέκτης των προτάσεων μας, να μας ευχαριστήσετε για την πρωτοβουλία αυτή.

Πρόσφατα πληροφορηθήκαμε με μεγάλη ικανοποίηση ότι, ως Υπουργός πλέον, προχωράτε σε πρωτοβουλίες για την άρση των εμποδίων στην επιχειρηματικότητα και τον ανταγωνισμό.

Κατά την άποψη μας, στον τομέα των μελετητικών και συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών, είναι σε ισχύ πλήθος διατάξεων και ρυθμίσεων που παρεμποδίζουν την υγιή επιχειρηματικότητα και στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό. Το προβληματικό αυτό πλαίσιο αντανακλά διαχρονικώς (με οριακές θετικές εξαιρέσεις) την χωρίς σχέδιο, προγραμματισμό και όραμα, από την πλευρά της Πολιτείας, αποσπασματική αντιμετώπιση της διαδικασίας παραγωγής των έργων και ιδίως της παροχής των μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών. Όλα αυτά έχουν ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις όχι μόνο στην ανταγωνιστικότητα του κλάδου στο διεθνές περιβάλλον, αλλά και στο γενικότερο κοινωνικό συμφέρον.

Στο πνεύμα αυτό λοιπόν σας υποβάλλουμε τις προτάσεις μας για διαρθρωτικές αλλαγές σχετικά με το πλαίσιο ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας και λειτουργίας του ανταγωνισμού στον τομέα των μελετητικών και συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Πιστεύουμε κ. Υπουργέ ότι οι μελετητικές επιχειρήσεις μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια ανόρθωσης της ελληνικής οικονομίας, διαμορφώνοντας παράλληλα και εξωστρεφή προσανατολισμό, αποτελώντας έτσι κλάδο που μπορεί να αξιοποιήσει δημιουργικά νέους επιστήμονες, σε μια περίοδο που όλο και περισσότερο προσανατολίζονται να σταδιοδρομήσουν εκτός Ελλάδας.

Είναι όμως αναγκαίο να φροντίσει η Πολιτεία να προχωρήσουν οι κρίσιμες διαρθρωτικές αλλαγές στον κλάδο και να σταματήσει να αντιμετωπίζεται το μελετητικό και

συμβουλευτικό επάγγελμα σαν αναγκαίο κακό και η επιχειρηματικότητα, στον τομέα αυτό, σαν γραφική προσπάθεια.

Στη σημερινή, ιδιαίτερα, δύσκολη συγκυρία ο ΣΕΓΜ (εκπροσωπώντας τη μελετητική επιχειρηματικότητα) δηλώνει την παρουσία και την ετοιμότητα του μελετητικού κλάδου να συμμετάσχει με ευθύνη σε έναν διάλογο και κυρίως σε μια προσπάθεια για την ανόρθωση της χώρας.

Ο ΣΕΓΜ έχει προτάσεις και είναι έτοιμος να συζητήσει δημιουργικά, σε πνεύμα συναίνεσης και να συμβάλει στην προώθηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων που μπορούν να οδηγήσουν στην καλύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία του μελετητικού κλάδου, με γνώμονα το γενικό κοινωνικό συμφέρον. Στο μνημόνιο 2 έχουν συμπεριληφθεί ρυθμίσεις που μπορούν (στο πλαίσιο της βελτίωσης του συστήματος προμηθειών του Δημοσίου για παράδειγμα) να συντελέσουν στην αναβάθμιση της λειτουργίας του τομέα παροχής μελετητικών και συναφών υπηρεσιών. Οι προτάσεις μας βασίζονται στην αξιοποίηση της ευρωπαϊκής και της διεθνούς εμπειρίας με στόχο την απλούστευση, επιτάχυνση και ενίσχυση της διαφάνειας των διαδικασιών ανάθεσης, την ποιοτική αναβάθμιση του συστήματος παραγωγής αναπτυξιακών προγραμμάτων, έργων και παρεμβάσεων και την προώθηση της εξωστρέφειας του κλάδου.

Όποιες και αν πρέπει να είναι οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της χώρας σήμερα, όποια και αν θα είναι η σχέση δημόσιας και ιδιωτικής δαπάνης για τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων, των έργων και των παρεμβάσεων που χρειάζονται, οι μελετητικές επιχειρήσεις μπορούν να λειτουργήσουν καταλυτικά, διαδραματίζοντας τον κρίσιμο ρόλο του συμβούλου-μελετητή τόσου του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Είναι χαρακτηριστικό ότι σημαντικές υποχρεώσεις που έχουν συμπεριληφθεί στο μνημόνιο 2 μπορούν να υλοποιηθούν με επιτυχία με την ενεργοποίηση και συμμετοχή του μελετητικού κλάδου.

Στις 4/10/2012, είχαμε την ευκαιρία να συναντήσουμε τον Αναπληρωτή Υπουργό του υπουργείου σας κ. Στ. Καλογιάννη, με τον οποίο είχαμε μια πολύ ουσιαστική συζήτηση για τα θέματα του κλάδου και με ικανοποίηση διαπιστώσαμε ότι υπάρχει προοπτική παραγωγικής συνεργασίας, στο άμεσο μέλλον, για εξειδίκευση και αντιμετώπιση σημαντικών θεμάτων του κλάδου.

Είμαστε στη διάθεση σας για τη διαμόρφωση και την προώθηση μεταρρυθμίσεων που θα οδηγήσουν σε υγιέστερο επιχειρηματικό περιβάλλον και ποιοτικότερο ανταγωνισμό.

Με τιμή,

Ανδρέας Λουκάτος Πρόεδρος	Δέσποινα Καλλιδρομίτου Γενική Γραμματέας

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ-ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Μακεδόνων 2, 115 21 Αθήνα, τηλ. 210 6452 232, fax 210 6444 685, e-mail: segm@segm.gr, www.segm.gr

Προτάσεις του ΣΕΓΜ για τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις

στον τομέα των μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών

Η αναθεώρηση και επανατοποθέτηση του ρόλου και της ευθύνης του μελετητικού κλάδου στη νέα εποχή είναι κυρίως θέμα μιας συναινετικής σύγχρονης αντίληψης για τον ρόλο και τη σημασία της μελέτης και των συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών σε σχέση με το δημόσιο, την εργοληπτική βιομηχανία, τους ιδιώτες επενδυτές, την πανεπιστημιακή και ερευνητική κοινότητα.

Χρειάζεται μια «κοινωνική συμφωνία» που να τοποθετεί με σαφή τρόπο τις ευθύνες όλων αυτών των παραγόντων. Πάνω από όλα χρειάζεται μια ριζική αντιμετώπιση δύο μεγάλων στρεβλωτικών ψευδαισθήσεων (που συνιστούν άλλη μια ιδιότυπη μοναδικότητα της χώρας μας):

- ✓ Ότι η μελέτη είναι αναγκαίο κακό, μικρής σημασίας για την ποιότητα του τελικού προϊόντος, για να φτάσουμε όσο γίνεται πιο γρήγορα στην υλοποίηση των έργων.
- ✓ Ότι ο ρόλος και η ευθύνη του συμβούλου/μελετητή εξαντλείται σε έναν τυπικό σχεδιασμό έργων ή/και προγραμμάτων.

Με τις προτάσεις που διατυπώνουμε στη συγκεκριμένη ιδιαίτερη συγκυρία, επιδιώκουμε:

- ✓ Να διασφαλίζεται η ποιότητα των μελετών και των συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών και η ποιότητα και ασφάλεια των έργων που παράγονται.
- ✓ Να διασφαλίζεται η ολοκληρωμένη και σύγχρονη υποστήριξη των φορέων της πολιτείας, των ιδιωτών επενδυτών και γενικότερα της κοινωνίας σε σχέση με τις ανάγκες μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών στην προοπτική της εξόδου από την κρίση και της αξιοποίησης των σημερινών αναπτυξιακών ευκαιριών.
- ✓ Να διαμορφώνονται συνθήκες δραστηριότητας για τον μελετητικό κλάδο σε όλο το φάσμα των σχετικών υπηρεσιών, που να διευκολύνουν την εξωστρέφεια στο παγκοσμιοποιημένο ανταγωνιστικό περιβάλλον.
- ✓ Να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά τα φαινόμενα διαφθοράς και τα θέματα αθέμιτου ανταγωνισμού και άνισης μεταχείρισης.
- ✓ Να αξιοποιείται δημιουργικά η μέχρι σήμερα εμπειρία από την εφαρμογή του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (Ν.3316 κ.λπ.), με την ενσωμάτωση των αναγκαίων βελτιώσεων και απλουστεύσεων.

- ✓ Να θεραπεύεται η μεγάλη δυστοκία στην διαδικασία ανάθεσης μελετών, η οποία στρέφει τους φορείς ανάθεσης μελετών σε διαδικασίες κατάτμησης, απευθείας αναθέσεων ή ακόμα και σε προκηρύξεις έργων χωρίς ουσιαστική μελετητική προετοιμασία.

Οι αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο δεν πρέπει να είναι ευκαιριακές και αποσπασματικές αλλά να απαντούν συγκροτημένα και συνεκτικά σε μια μεγάλη σύγχρονη πρόκληση:

Διαμόρφωση πλαισίου που να διασφαλίζει τη δυνατότητα του μελετητικού κλάδου να στηρίξει τις σύγχρονες αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας με ποιότητα και ασφάλεια και ταυτόχρονα να λειτουργεί προωθητικά στην εξωστρέφεια του τομέα, έτσι ώστε να μεγιστοποιείται το παραγόμενο προϊόν και να διασφαλίζονται θέσεις εργασίας και προϋποθέσεις επιστημονικής, τεχνικής και επαγγελματικής εξέλιξης, ιδίως για τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας.

Στην κατεύθυνση αυτή, απαιτούνται -κατά την άποψή μας- ορισμένες καίριες αλλαγές και βελτιώσεις, που να διασφαλίζουν απόλυτα την εναρμόνιση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και την αξιοποίηση της επιτυχημένης ευρωπαϊκής και διεθνούς εμπειρίας και να προωθούν αποτελεσματικά τον εκσυγχρονισμό του κύκλου παραγωγής των έργων και την αντιμετώπιση της διαπλοκής.

Από άποψη χρονικού προγραμματισμού οι αλλαγές αυτές διακρίνονται σε άμεσης και σε μεσοπρόθεσμης εφαρμογής.

Α. Στην πρώτη κατηγορία (άμεσης εφαρμογής) περιλαμβάνονται οι παρακάτω προτάσεις:

1. Ρυθμίσεις που μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση του ανταγωνισμού και της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών:

- ✓ Κατάργηση των κάτω ορίων αμοιβών των πτυχίων, ώστε να απελευθερωθεί ο υγιής και ποιοτικός ανταγωνισμός.
- ✓ Αναλογική επαύξηση του ποσού των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης, όταν η έκπτωση ξεπερνά ένα όριο (αντίστοιχη διάταξη με την ισχύουσα για τα δημόσια έργα).
- ✓ Η εφαρμογή κριτηρίων ποιοτικής προεπιλογής των διαγωνιζομένων (σχετική εμπειρία, χρηματοοικονομικά στοιχεία, συστήματα διασφάλισης ποιότητας, ασφάλιση επαγγελματικής ευθύνης, κ.ά.).
- ✓ Η υποχρέωση διενέργειας κλήρωσης για τον ορισμό όλων των μελών των Επιτροπών Διαγωνισμού, τόσο των φορέων ανάθεσης όσο και των εκπροσώπων του ΤΕΕ (επέκταση εφαρμογής διάταξης άρθρου 26 του Ν. 4024/2011 σε όλους, ανεξαιρέτως, τους φορείς ανάθεσης μελετών, καθώς και στο ΤΕΕ).
- ✓ Η σύνταξη και θέσπιση σύγχρονων προδιαγραφών εκπόνησης τεχνικών μελετών.
- ✓ Η εφαρμογή συστήματος μη αποδοχής των ασυνήθιστα χαμηλών, αλλά και υψηλών, οικονομικών προσφορών.

2. Ρητή αποσαφήνιση των εννοιών και του αντικειμένου τους: μελέτη, παροχή υπηρεσιών συμβούλου, έρευνα, νομοθετικός προσδιορισμός και οριοθέτηση των φυσικών και των νομικών προσώπων που μπορούν να έχουν την ευθύνη υλοποίησης των σχετικών δραστηριοτήτων, με

στόχο την αντιμετώπιση του αθέμιτου ανταγωνισμού και τη βελτιστοποίηση της αξιοποίησης του επιστημονικού και τεχνικού δυναμικού.

3. Ρυθμίσεις που μπορούν να συμβάλουν στην αναβάθμιση των διαδικασιών αξιολόγησης και στην επιτάχυνση των αναθέσεων:

- ✓ Ενοποίηση των σταδίων Ι (έλεγχος δικαιολογητικών καταλληλότητας και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας υποψηφίων) και ΙΙ (αξιολόγηση τεχνικών προσφορών) στους διαγωνισμούς με ανοικτή διαδικασία για να ελαχιστοποιηθούν οι καθυστερήσεις από ενστάσεις και προσφυγές.
- ✓ Θεσμοθέτηση δεσμευτικών χρονικών περιθωρίων για την αξιολόγηση προσφορών (καθαρός χρόνος αξιολόγησης)και για την εκδίκαση ενστάσεων.
- ✓ Δημιουργία μητρώου αξιολογητών και ορισμός των μελών των επιτροπών αξιολόγησης από το μητρώο αυτό (με κλήρωση).

4. Αξιοποίηση του θεσμού του τεχνικού συμβούλου επίβλεψης, όπως προβλέπεται στην εθνική και στην ευρωπαϊκή νομοθεσία και όπως λειτουργεί διεθνώς.

Σε μια περίοδο που εκ των πραγμάτων το κράτος πρέπει να δραστηριοποιηθεί σε πιο επιτελικό επίπεδο, οφείλει να ενισχύσει και να αναβαθμίσει τη συνεργασία του με τον ιδιωτικό τομέα, προκειμένου να διασφαλίζονται λειτουργίες δημόσιου συμφέροντος με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, ο μελετητικός κλάδος διαθέτει υψηλή τεχνογνωσία που μπορεί να αξιοποιηθεί σε θέματα επίβλεψης μελετών, προγραμμάτων και έργων μέσα από σχετικές συμβάσεις.

5. Ρυθμίσεις που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα των μελετητικών υπηρεσιών:

- ✓ Σημαντικό φοροτεχνικό θέμα - Νομοθετική ρύθμιση για το θέμα της τιμολόγησης

Πρέπει να ρυθμιστεί το ζήτημα της τιμολόγησης των μελετητικών υπηρεσιών, που σήμερα πρέπει να γίνεται υποχρεωτικά στη χρήση κατά την οποία εγκρίθηκε ο σχετικός λογαριασμός, ενώ η καταβολή της πληρωμής συχνά γίνεται πολύ αργότερα, δημιουργώντας έτσι πρόσθετο διαχειριστικό κόστος (προκαταβολή φόρου, ΦΠΑ κ.λπ.). Η πρόταση μας είναι να προβλέπεται εντολή πληρωμής όταν ο φορέας έχει πράγματι τη δυνατότητα να πληρώσει και μόνο τότε να υπάρχει η υποχρέωση για έκδοση τιμολογίου.

- ✓ Κατάργηση εισφορών

Προκειμένου να μειωθεί το κόστος των μελετητικών υπηρεσιών είναι αναγκαίο να περιοριστεί το μη παραγωγικό κόστος που συνδέεται με την υλοποίηση τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι διάφορες εισφορές / κρατήσεις (υπέρ ΤΕΕ, ΕΜΠ κ.λπ.). Εξάλλου, οι αλλοδαπές μελετητικές επιχειρήσεις δεν επιβαρύνονται με αυτές τις εισφορές, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα άνισης μεταχείρισης σε βάρος των ελληνικών εταιρειών.

Β. Στη δεύτερη κατηγορία (βραχυπρόθεσμης εφαρμογής) περιλαμβάνονται οι εξής προτάσεις:

6. Σταδιακή αξιοποίηση των διαδικασιών FIDIC σε όλο τον κύκλο παραγωγής των έργων (μελέτες, υπηρεσίες συμβούλου, έργα κ.λπ.).

Οι συμβάσεις FIDIC είναι οι μόνες δοκιμασμένες ευρύτατα διεθνώς για 60 χρόνια περίπου με χιλιάδες εμπειρίες εφαρμογής. Είναι το πλαίσιο συμβάσεων που αξιοποιούν όλοι οι βασικοί διεθνείς οργανισμοί στα προγράμματα που χρηματοδοτούν (Ευρωπαϊκή Ένωση, Παγκόσμια Τράπεζα, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων κ.λπ.). Σε μια περίοδο «επανεκκίνησης» και «ανόρθωσης» της ελληνικής οικονομίας θα είναι ένα σημαντικό και κρίσιμο βήμα εκσυγχρονισμού η κατά το δυνατόν αξιοποίησή τους.

7. Βελτίωση και απλούστευση του πλαισίου άσκησης της μελετητικής δραστηριότητας και του συστήματος ανάθεσης μελετητικών και συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών σε απόλυτη αρμονία με τα ισχύοντα και εφαρμοζόμενα στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στους διαγωνισμούς, το δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία ανάθεσης πρέπει να καθορίζεται με βάση κριτήρια ποιοτικής επιλογής, δηλαδή τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες και χρηματοοικονομική και οικονομική επάρκεια, όπως ακριβώς συμβαίνει σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και γενικότερα διεθνώς (διαγωνισμοί World Bank, Europe-Aid κ.λπ.).

Η ανάγκη για εξειδικευμένη εμπειρία σε συγκεκριμένα αντικείμενα πρέπει να καλύπτεται αφενός με την απαίτηση για συγκεκριμένη εμπειρία του υποψηφίου αναδόχου και αφετέρου από τις απαιτήσεις στελέχωσης της ομάδας μελέτης ή συμβούλου (ή προφανώς με συνδυασμό και των δύο).

Σε μια χρονική στιγμή που για να υπάρχει η ελληνική οικονομία πρέπει να επιχειρηθούν σε όλα τα επίπεδα τολμηρές αλλαγές αναπτυξιακού και εκσυγχρονιστικού χαρακτήρα, είναι εντελώς αντιφατικό να διατηρούνται αναχρονιστικές ρυθμίσεις που τελικά δημιουργούν στρεβλώσεις και θέτουν όρια στα επαγγελματικά δικαιώματα.

Η ισχύουσα αλληλουχία: καθορισμός προϋπολογισμού έργου, αντιστοίχιση και καθορισμός αμοιβής μελετητή, αντιστοίχιση τάξης και κατηγορίας πτυχίου, καθορισμός άνω και κάτω ορίων αμοιβών, αντίστοιχων μεγίστων και ελαχίστων προϋπολογισμών άρα και ορίων επαγγελματικών δικαιωμάτων δεν μπορεί να υφίσταται πλέον στο νέο περιβάλλον της ελληνικής οικονομίας.

Η διατήρηση αναχρονιστικών ρυθμίσεων όπως οι κατηγορίες και τάξεις των πτυχίων και τα κάτω και άνω όρια αμοιβών δημιουργούν συνθήκες άνισης μεταχείρισης μεταξύ των Ελληνικών και Διεθνών Εταιρειών Μελετών και δυσχεραίνουν με γραφειοκρατικούς χειρισμούς και πρόσθετο κόστος τις αναπτυξιακές πρωτοβουλίες.

Στο σημείο αυτό η πρότασή μας είναι η πλήρης εναρμόνιση με τη σχετική ευρωπαϊκή νομοθεσία, δηλαδή:

- ✓ Διαγωνισμοί όπου το δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία ανάθεσης να καθορίζεται με βάση κριτήρια ποιοτικής επιλογής, δηλαδή τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες και χρηματοοικονομική και οικονομική επάρκεια.
- ✓ Επαναξιολόγηση του συστήματος κατηγοριών και τάξεων των μελετητικών πτυχίων με διατήρηση των μητρώων μελετητών και μελετητικών εταιρειών για πιστοποίηση της μελετητικής ιδιότητας.
- ✓ Γενικευμένη χρήση του συστήματος της προεπιλογής στους διαγωνισμούς ανάθεσης μελετών και συναφών υπηρεσιών συμβούλου.

- ✓ Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (και αφού έχει προηγηθεί προεπιλογή) εφαρμογή του συστήματος ανάθεσης με κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή (π.χ. μελέτες και υπηρεσίες χαμηλού προϋπολογισμού, υποστηρικτικές μελέτες, τυποποιημένες υπηρεσίες τεχνικού συμβούλου).
- ✓ Για την κατοχύρωση του δημόσιου συμφέροντος από ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές προτείνεται η εφαρμογή ασφαλιστικών δικλείδων, όπως η καθιέρωση προσκόμισης πρόσθετων εγγυήσεων καλής εκτέλεσης που να συνδέονται με το μέγεθος της έκπτωσης σε σχέση με τον αρχικό προϋπολογισμό της μελέτης ή υπηρεσίας.

8. Θέσπιση κριτηρίων και προϋποθέσεων εγγραφής στο Μητρώο μελετητικών/συμβουλευτικών εταιρειών, σχεδιασμός και παροχή κινήτρων, με σκοπό τη δημιουργία σύγχρονων, υγιών επιχειρήσεων, με μέγεθος που θα προσδίδει ανταγωνιστικές δυνατότητες στη διεθνή αγορά και θα επιτρέπει συστηματική εξωστρεφή δραστηριοποίηση.